

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty a soudkyň Michaely Bejčkové a Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **Ing. Aleš Klaudy**, sídlem Masarykovo náměstí 191/18, Děčín, insolvenční správce dlužníka VIAMONT a. s., sídlem Na Letné 835/9, Teplice, zastoupený Mgr. Martinem Kolářem, advokátem se sídlem Na Vinici 1227/32, Děčín, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 4. 2016, čj. 17753/16/5300-22441-711458, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 4. 2019, čj. 15 Af 56/2016-53,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 4. 2019, čj. 15 Af 56/2016-53, **se ruší**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 4. 2016, čj. 17753/16/5300-22441-711458, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku **25 570 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Martina Koláře, advokáta.
- IV. Žalobci **se ukládá** zaplatit České republice – Nejvyššímu správnímu soudu soudní poplatek ve výši **5 000 Kč** za podání kasační stížnosti, a to **ve lhůtě 3 dnů** od doručení tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 21. 4. 2016 zamítl odvolání žalobce (insolvenčního správce dlužníka VIAMONT a. s.) proti rozhodnutí Specializovaného finančního úřadu (správce daně), jimiž správce daně nevyhověl požadavkům dlužníka na vrácení přeplatků na DPH za zdaňovací období září až prosinec 2014. Správce daně tyto přeplatky použil

na úhradu nedoplatku – penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně. Jak přeplatky na DPH, tak nedoplatky na odvod a penále vznikly po prohlášení úpadku dlužníka. Žalobce se proti rozhodnutí žalovaného bránil žalobou, kterou krajský soud zamítl. Soud dovodil, že penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně se ve smyslu § 2 odst. 3 písm. b) zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, považuje za daň. Penále tak v této věci představuje daňovou pohledávku vzniklou po účinnosti rozhodnutí o úpadku, tj. pohledávku za majetkovou podstatou, která se podle § 242 odst. 1 a 3 daňového řádu uspokojí ze vzniklého přeplatku. Daňový řád je speciálním právním předpisem ve vztahu k zákonu č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), proto § 170 písm. d) uvedeného zákona nebrání postupu podle § 242 daňového řádu. Krajský soud poukázal také na § 152 odst. 3 daňového řádu, který výslovně počítá s úhradou nedoplatku na příslušenství daně.

[2] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Stěžovatel nepopírá, že § 242 daňového řádu je právní úpravou speciální k úpravě v insolvenčním zákoně. Je však přesvědčen, že toto ustanovení neumožňuje správci daně, aby uspokojil pohledávku, která je jinak z uspokojení vyloučena podle § 170 písm. d) insolvenčního zákona. Účelem § 242 daňového řádu je pouze modifikovat právní úpravu pohledávek za majetkovou podstatou, nikoli prolomit pravidlo v § 170 písm. d) insolvenčního zákona, jenž vylučuje z uspokojení v insolvenčním řízení penále za nezaplacení daní a jiných obdobných peněžitých plnění. Stěžovatel nesouhlasí ani s výkladem soudu, že pohledávky státu z porušení rozpočtové kázně lze pro účely insolvenčního řízení považovat za daňové pohledávky ve smyslu § 242 daňového řádu.

[3] Žalovaný se ztotožnil se závěry krajského soudu. Zopakoval názor, že do insolvenčního řízení vstupuje teprve vratitelný přeplatek; k tomu odcitoval úryvek z důvodové zprávy k daňovému řádu. Žalovaný navrhl kasační stížnost zamítnout.

[4] Kasační stížnost je důvodná. Nyní spornou právní otázku finálně rozhodl rozšířený senát v rozsudku ze dne 15. 10. 2020, čj. 9 Afs 4/2018-65, č. 4119/2021 Sb. NSS. Jelikož strany sporu jsou stejné a stejná je i řešená právní otázka, postačí, aby NSS v této věci jen stručně shrnul závěry rozšířeného senátu (na něž navázal též v rozsudcích ze dne 12. 11. 2020, čj. 9 Afs 22/2018-46, a ze dne 3. 12. 2020, čj. 10 Afs 168/2019-64).

[5] Základní právní otázkou také v této věci je, zda pohledávka správce daně na uhrazení penále vzniklá po dni prohlášení úpadku je pohledávkou za majetkovou podstatou dlužníka podle § 168 odst. 2 písm. e) insolvenčního zákona, anebo naopak pohledávkou, která je – jako tzv. mimosmluvní sankce – z uspokojení vyloučena podle § 170 písm. d) insolvenčního zákona. Žalovaný a krajský soud v souladu s dřívější judikaturou dovodili, že se jedná o pohledávku za majetkovou podstatou. Své závěry přitom opřeli zejména o širokou definici „daně“ podle § 2 odst. 3 daňového řádu.

[6] Rozšířený senát v rozsudku 9 Afs 4/2018 dospěl k názoru opačnému. Poukázal na princip rovnosti věřitelů a dovodil, že je to právě insolvenční zákon, který nastavuje obecná pravidla pro uspokojování pohledávek všech věřitelů tak, aby byl tento princip zachován (bod 35 rozsudku 9 Afs 4/2018). Při posuzování, co je to daň, je třeba vycházet z autonomních pojmů užívaných insolvenčním zákonem (bod 36 tamtéž).

pokračování

Definice „daně“ pro „běžné“ účely daňového řádu v jeho § 2 odst. 3 a 4 je pro nynější věc nepoužitelná (bod 37 tamtéž). Co se týče povahy penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně, rozšířený senát poukázal na jeho povahu zákonné, tedy mimosmluvní, sankce a zdůraznil, že složka reparační (náhrada „ceny peněz“) je jen jeho nevýznamnou částí (bod 46 tamtéž). Penále se v insolvenčním řízení uspokojuje jen za předpokladu, že povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku (bod 48 tamtéž). Ve věci posuzované rozšířeným senátem i v nyní projednávané věci však povinnost zaplatit penále vznikla až po účinnosti rozhodnutí o úpadku.

[7] NSS proto zrušil rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. S ohledem na shora uvedené důvody přistoupil také ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného. Podle § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 4 s. ř. s. pak vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Důvod zrušení spočívá v tom, že správce daně „započetl“ svoji pohledávku na penále vzniklou až po prohlášení úpadku dlužníka, tato pohledávka však nebyla pohledávkou za majetkovou podstatou (viz část XI rozsudku 9 Afs 4/2018). Žalovaný je tímto rozsudkem vázán [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[8] NSS je posledním soudem, který o věci rozhodl. Proto musí určit náhradu nákladů celého soudního řízení. O náhradě nákladů řízení rozhodl NSS v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel měl úspěch, má tedy právo na náhradu nákladů řízení o žalobě i kasační stížnosti.

[9] V řízení o žalobě stěžovateli vznikly náklady v podobě odměny jeho zástupce, jímž byl Mgr. Martin Kolář, advokát. Odměna advokáta činí za čtyři úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, replika k vyjádření žalovaného, doplnění žalobní argumentace v reakci na vývoj judikatury) celkem 12 400 Kč [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý z těchto úkonů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu) činí celkem 1 200 Kč. Protože advokát doložil, že je plátcem DPH, zvyšuje se jeho odměna o 21 % z částky 13 600 Kč, tedy o 2 856 Kč. Náhrada nákladů řízení o žalobě tak činí celkem 16 456 Kč.

[10] Náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v první řadě 5 000 Kč, soudní poplatek, k jehož zaplacení NSS vyzval stěžovatele výrokem IV tohoto rozsudku. Dále je to odměna advokáta za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti), tedy 3 100 Kč, a náhrada hotových výdajů za tento úkon ve výši 300 Kč. Odměna se jako v předešlém bodě zvyšuje o 21 % DPH z částky 3 400 Kč, tj. o 714 Kč, celkem tedy činí 4 114 Kč.

[11] Za řízení o žalobě a za řízení o kasační stížnosti tak činí náhrada nákladů řízení stěžovatele celkem **25 570 Kč** (16 456 Kč + 4 114 Kč + 5 000 Kč). Tuto částku je žalovaný povinen zaplatit stěžovateli k rukám jeho zástupce ve stanovené lhůtě (výrok III).

[12] NSS dodává, že výrokem IV tohoto rozsudku rozhodl o povinnosti stěžovatele zaplatit soudní poplatek za podání kasační stížnosti s ohledem na usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 27. 6. 2019, čj. 1 Afs 135/2018-71, ve kterém rozšířený senát dospěl k závěru, že § 11 odst. 2 písm. n) zákona o soudních poplatcích, jenž od placení soudního

poplatku osvobozuje insolvenčního správce nebo dlužníka s dispozičními oprávněními v řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do majetkové podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, se na řízení před správními soudy nepoužije. Na stěžovatele v nyní posuzované věci proto dopadá obecná povinnost zaplatit soudní poplatek. V souladu s § 9 odst. 4 písm. a) ve spojení s § 9 odst. 6 věty první zákona o soudních poplatcích lze uložit poplatkovou povinnost v rozhodnutí, jímž se řízení končí. Soudní poplatek za podání kasační stížnosti činí podle položky č. 19 sazebníku soudních poplatků částku 5 000 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

Soudní poplatek lze zaplatit: a) vylepením kolků na tomto tiskopisu, nebo b) bezhotovostně převodem na účet soudu číslo: **3703 – 46127621/0710**, vedený u České národní banky, pobočka Brno. Závazný **variabilní symbol** pro identifikaci platby lze získat na internetových stránkách www.nssoud.cz v položce Rychlé odkazy – Úhrada soudních poplatků.

V případě placení kolkovými známkami nalepte vždy oba jejich díly na tiskopis na vyznačeném místě. Tiskopis podepište a vraťte jej NSS. Kolkové známky neznehodnocujte.

V Brně dne 10. června 2021

Ondřej Mrákota
předseda senátu

pokračování

Vyhovuji výzvě a zasílám v kolkových známkách určený soudní poplatek.

ke sp. zn.: 10 Afs 167/2019

podpis:

.....

Místo pro nalepení kolkových známek: